

PARAFATALP

Vasárnap reggel nem csengett a biztonság kedvéért beállított ébresztőóra. Hegedüs Mihály szombat esténként sohasem húzta fel, nehogy véletlenül is csörögni kezdjen. Szombat reggelenként a boldog vasárnapra gondolva mindig hagyta, hogy az óra csengetője teljesen lejárjon. Már ekkor a vasárnapi pihenőre gondolt, mert hét-közben igen elfáradt.

Most a kislia sírására ébredt. Felesége felkelt, magához vette az ágyba a síró kisfiút. De azután nem tudott elaludni.

— Ébren vagy Mihály?

— Igen.

Később hirtelen mondta az asszony.

— Azám! Este elfelejtettem mondani, hogy találkoztam az öreg Simon bácsival.

— Kivel?

— Hát az öreg Simon bácsival! Aki az esküvőnkön is ott volt, mert az Első Szegedi Cipógyárban nagyon megszeretett.

Kint már világos volt, a nap nemrég tolt a hajnalt az égre. Egy kakas élesen kukorékolat a szomszédban.

— Tudod mán, akiről meséltél is régen. Aki az alja-előkészítőben a mestered volt... Ahova azért kerültek — folytatta büszkén, mint aki tudja férje házasságuk előtti életének legkisebb részét is — mert ott egy munkás levágta az ujját... Simon bácsival — mondta most már vontatottan, hogy felébressze férje emlékezetét — az alja-előkészítő mestere.

Hegedüs hirtelen felült és beletúrt a hajába.

— Mit mondassz. az alja előkészítőbe?!

Váratlan élénkséggel és hanggal mondta ezt. Az asszony nem tudta mire vélni férjének kifakadását. Hegedüs meg motyogott maga elé.

— Hiszen ott csinálják a parafa köztalpat.

Felesége rábámult.

— Mi van veled?

De a férje már megnyugodva feküdt vissza. Azaz, dehogyan megnyugodva. Hátafordított feleségének és fejét befurta a párnába. Később újra az asszonyhoz húzódott. majd a mennyezetet nézte.

Kinn a kakas abbahagyta a kukorékolást. Hegedüs felkászálódott. Szótlanul öntött vizet a lavórba, bekapcsolta a rádiót. A hangszóróból könnyű zene hallatszott.

Az asszony is fölkel, az újra alvó kisfiút otthagya az ágyban. Fát hozott be a szomszédos konyhába, egy bárdal elhasogatta a követ. Aztán tüzet gyújtott. De ahogy bejött, libabőrös volt a karja, mert kinnt még hűvös volt. Mihály tett-ve, behozta a levelesládából a Szabad Népet, föllapozta, majd azt is letette. Az asszony megszokta már férjének szótlanságát, de erre felfigyelt.

— Beteg vagy Mihály?

— Nem.

Kurta volt a felelet, az asszony hagyta.

— Édesanyám — ült fel nagyobbik fia az ágyban — éhes vagyok. Adjon kávé.

— Hogy mondd?

— Kérek kávé.

Levette a tejeslábast a tűzről, az odakészített bögrék aljában csillogott a feketekávé. Most beleöntötte a tejet.

— Édesanyám... éhes vagyok — nyüglődött a gyerek.

— Várjál fiam, hüljön egy kicsit... Gyere Mihály egyél.

Mihály kiment a konyhába az újra felvett ujsággal. Leült az asztalhoz. Aztán mordult egyet.

— Most vettem le a tűzről... Ugyan ne morogj mindig!

Ferkó az ágyban ülve itta kávéját, de szeme járt mindenfelé.

— Gyün Magyar néni — mondta most.

— Jókör. Hegedüs csak ennyit mondott, s összébbhúzódott a széken.

— Jóreggelt Hegedüsné. Hát fölkeltek má?... Pedig hűvös van még, jólesik ilyenkor feküdni... Ferkó is ébren van?

Azzal ment be a szobába. Hegedüs itta reggelijét.

— Fölkeltek már, fölébredtél kicsi szentem?... Jó reggelt!...

Hogy aludtunk?

Az öregasszony már ki is emelte Ferkót az ágyból.

A szomszédból most kopácsolás hallatszott, valaki éktelen csöröpöléssel egy vasat püfölt. A hangos beszédre fölébredt a másik gyerek is. Hegedüsné etetni kezdte. Csörögtek a kanalak, a nagyobb fiú, Ferkó néha kiáltozott. A rádió még mindig hangosan szólt, most indulókat játszott.

A két asszony azután beszélgetni kezdett, Hegedüs pedig felállt és elcsavarta a rádiót.

— Miért zártad el édesapám? — kérdezte Ferkó.

— Ugyan ne zavarj mindig — fortyant fel Hegedüs. — Hallgassatok már!

Így folyt ez a reggel, Hegedüsné aztán kitakarított és beágyazott. Mihály tíz óra felé felugrott, fogta a kabátját és elrohant. Azt sem mondta, hogy jónapot. Az asszony bámulva nézett utána.

Hegedüsné azt remélte, hogy férje ma a kert felásását fogja befejezni. Mult vasárnap legalábbis valami ilyesmit mondott. Ő már elvetette a veteményeket ott, ahol a kertet Mihály felásta. Így hát most ő fogta duzzogva az ásót, hogy míg felteszi az ebédet felásson egy kis darabot. Ferkó meg Zoli kijöttek utána.

Vagy tíz ásonyomnyit dolgozott, mikor a kertkapun belépett Horváth Béla.

— Hát maga ássa a kertet Hegedüsné... Szabadság! — köszönt, amint az asszonyhoz ért.

Hegedüsné fogadta a köszöntést, azután sóhajtott.

— Mihály hol van?

— Én nem tudom! — vonta meg az asszony durcásan a vállát.

— Nincs itthon?... Tán összekaptak?

— Nem kaptunk mink, de úgy elrohant, azt se mondta, hova men.

Az asszony belevágta az ásót a földbe, Horváth Béla pedig forgatni kezdte kezében a nagy fafűrőt.

— Elhoztam Mihálynak ezt a fafúrót. Tegnap reggel kérte kölcsön. Azt mondta reggel elgyűn érte. Nem gyűtt, így én hoztam.

— A gyerekeknek akart valami hintalovat csinálni.

Az odaszaladt Ferkó meghallotta ezt.

— Bizony, azt mondta édesapám, hogy csinál egy hintalovat!

Horváth megsimogatta Ferkó fejét. Aztán ezt kérdezte az asszonytól.

— Dehát hova mehetett ez a Mihály?

— A kórság tudja!

— Hát itt hagyom ezt a fúrót. Mondja meg neki, ha más nem köll, hozza vissza.

Egy óra felé megoldódott a probléma. Hegedüsné már elkészült az ebéddel, bosszankodott, hogy ott áll a tűzhelyen s Mihály még mindig nincs itthon. Egy órákor sietve megjött.

— Hát te hun voltál?

— A gyárban... — felelte Hegedüs kurtán.

— Horváth Béla elhozta a fafúrót. Ott van a színben... Az ebéd is majdnem leégett már.

Mihály komoran ette az eléje tett ebédet, most fiaira sem nézett, pedig olykor még etette is a kisebbet. Most talán azt sem tudta, hogy mit eszik. Az asszony kérdezni akarta, de tudta, hogy gyári dolgokról nem szívesen beszél otthon. Így visszanyomta a nyelvére tolaikodó szavakat. De Mihály hirtelen megszólalt.

— Most csinállok valami nagy dolgot!

Másnap, hétfőn reggel, éppen úgy, mint mindig nagy tolaikodás volt a gyár kapuja előtt hét óra felé. Csengett a gyári csengő, kezdődött a napi munka.

Még vetkőztek a cipőfelsőrészszabászok, amikor Buzás Laci megkérdezte Hazai bácsitól, a mestertől.

— Mit szólsz Jóska bácsi, a külföldi exporthoz?

— Mit? Hát elmondta azt, amit erről tudni kell Varga Imre szombaton a gyűlésen. Dolgoznunk kell.

— Tudod, mikor meghallottam nem értettem. Nem tudtam, mi szükség van arra, hogy mi most külföldre cipőt szállítsunk?

— Pedig te tudhatnád, hogy miért kell a jó nyersbőr, amit a cipőkért kapunk. Amivel most dolgozunk nem éppen jó.

— Otthon megkérdeztem az asszonytól, ő sem tudta, — nevelt most már Buzás — de én megmagyaráztam!

Azután munkába álltak, szabták a fekete, meg a sárga bőroket. A hely szűk volt, kevés volt a szabásasztal. Így történhetett, hogy Buzás Lacit megökte a szomszédja, Molnár Pista.

— Éppen most történik ez is, mikor dolgozni kell! — mondta Buzás Laci.

Molnár Pista szabadkozott. Hazai bácsi valakit Hegedüs Mihályért küldött, aki a gyár művezetője volt.

— Hát Hegedüs elvtárs így nem lehet dolgozni... Mondtam már szombaton, hogy a lelkesedés nem elég, az ésszel is élni kell. Hiába, csak kell még egy szabásasztal, szűk ez a hely, most megvágta Laci az ujját.

Jól van Hazai bácsi, elintézzük.

— De hamarosan, mert most jóval többet kell elvégeznünk naponta, mint eddig.

— Tudom én ezt! — mondta csendesen, de határozottan Hegedűs.

De innen már hívták is tovább. Elmenőben még visszakiáltott.

— Menjen Buzás szaktárs a kötözőbe!

Át kellett mennie a bokarándító, kövezetű udvaron, míg elért a tűzőbe.

— Hegedűs elvtárs, át kell rendezni itt egy kicsit a gépeket. Tudja, most a minőségi termelés is lényeges, — mondták többet.

Zaj volt ebben az üzemszobában, a tűzőgépek zakatoltak, de a föléje hajló munkáslányok arca megfeszített volt. Fiala Szitesek voltak, szinte összeforrottak a mai naptól kezdve a munkával. Hegedűs látta az arcokat. A gyár lüktetett.

Mikor ment át az udvaron, találkozott Varga Imre bácsival, a vállalatvezetővel, Farkas párttitkárral és az összehívott osztályvezető mesterekkel.

— Gyere Mihály, már kerestünk. Megnézzük az üzemet, mit kellene átcsoportosítani, vagy ésszerűsíteni.

Kezdték a szabászatnál.

— Nézd Imre, — mondta Hazai bácsi — már tegnap előtt mondtam neked, hogy kellene egy szabászasztal. Szűk ez a hely, nem lehet rendesen dolgozni. Ma reggel is meglökték Buzás Lacit s megvágta az ujját.

— De, tudod Jóska — mondta Varga Hazai bácsinak, — hogy az kiadással jár. Takarékoskodni kell! Mindenki többet fog dolgozni és így csináljuk meg ezt az exportot.

Mentek tovább a következő üzemszobába, nem amelyik a szabászat mellett volt, hanem amelyik a termelés folyamatában következett, így a tűzőbe indultak. Onnan vissza a stancolóba. Itt szólalt meg Bóna Feri az übé titkár.

— Te Imre bácsi. Mit gondolsz nem kellene összebbvonni az üzemszobákat? Az sok időt vesz el, míg hordozgatják a munkát, egyik üzemszobából a másikba.

— Kiadással jár ez is — válaszolta Varga kelleetlenül — de ezt még megtárgyaljuk, — s följegyezte a füzetébe.

A cvikkerájban kopácsolás hallatszott, kopogtak a kaptafák, amint ráhúzták a felsőbőrt. Zizegett egy gép, a munkások nem néztek fel mint máskor az érkezőkre, hanem figyelmük továbbra is a munkán maradt. Csak egy-kettő, a kíváncsibbja emelte fel a fejét. Szétnéztek a mesterek, meg a többiek, és hümmögtek.

A gépteremben Hegedűs megállt a parafa-köztalp csiszoló gép mellett.

— Mit néze Mihály? — kérdezte tőle Farkas.

Hegedűs állt a gép mellett. Lábával belerugott a parafába, azok lecsiszolt oldalakkal arrébb lökődtek. Sok minta is hevert a földön, azokat is elcsiszolta a gép.

— Ezt a masinát.

— Hát itt sok a selejt... Rozsnyai szaktárs, hány parafa da-

rabot, meg mintát csiszol el a gép egy nap? — kérdezte a gép előtt álló szaktárstól Farkas. Hegedús élesen figyelt.

— Nem lehet erre eléggé vigyázni! Akárhogy figyel is az ember odacsiszolódik.

— Ne mondd már Rozsnyai szaktárs, hány megy tönkre? — kérdezte most már Hegedús.

Rozsnyai kelletlenül elmosolyodott.

— Látszik, hogy vezető lett már belülled Mihály. Mikor itt dolgoztál a gépteremben, nem kérdezted volna meg.

Hegedús bosszúsán legyintett.

— Ne mondj marhaságot. Na hány csiszolódik el? — kérdezte újra türelmetlenül.

— Hát... var úgy, hogy tíz is.

Hegedús vakargatta az állát.

— Talán vissza akarsz kerülni ide, hogy érdekel?

De a piszkosfehér köpenyes művezető nem válaszolt, ment a többiek után.

A déli ebédszünet alatt a szűk kis udvaron, ahol már vígan süttött a meleg tavaszi nap, egész kis gyűlés volt. Csoportba kuporodva ették az ebédjeiket. Kövér Béla hangoskodott.

— De savanyú ábrázatod van komám, tán vót valami az este? — kérdezte Buzástól. Ő nem válaszolt, ette az ebédjét.

— Tán el is estél, oszt letapostad az ujjadat, — sandított a bekötözött ujj felé Kövér. — Hát nem is rossz egy ilyen dolog, de azért én még nem tapostam le a kezem, — nevetett most már.

— Bolond vagy Béla, — mondta csendesen Buzás. — Reggel megvágtam az ujjam.

— Tán késsel ment neked az asszony!

— Morádtam már, hogy bolond vagy. Itt vágtam meg a műhelyben.

— De azért az este vót egy kis ivászat?

— Vót a fenét. Fontosabb van most annál.

— Ugyan miccsoda?

— Miccsoda??... Hát az export!

Erre többen bekapcsolódtak, beszéltek a termelésről, ami eddig nemigen fordult elő.

— Azon kell most spekulálni, hogyan legyen meg az a többi ötszáz pár, amit mától termelnünk kéne.

— Majd törí a fejét Imre bácsi, — mondta Kövér Béla, — azért lett vállalatvezető.

— Hát nem úgy van az szaktárs — válaszolta élesen Koss János. — Most nekünk is kell törnünk a fejünket.

— De nagyra vagy azóta, hogy a szombati gyűlésen úgy megtapostak.

— Jánosnak igaza van, — mondta Laci. — Most nekünk is kell spekulálnunk.

Köver Béla fanyalogva elhallgatott.

— Most nem az fontos, hogy mikor, meg hogyan mulatunk — szóalt meg újra Koss.

A hallgatókban, akik a napon ették az ebédet, egy újfajta

furcsa érzés terjedt el. Kossnak őszinte szavai nyomán úgy érezték, hogy még soha ennyi közülük nem volt a cipőkhöz, a felsőbőrhez és talphoz, mint most, soha nem érezték ennyire, hogy milyen fontos része az ő munkájuk egy ország erőfeszítésének.

Hegedús elment a lakatosokhoz.

— Ide figyelj Lázár elvtárs. Te tudod, hogyan csiszolják most a parafa-köztalpat.

Lázár bólintott.

— Így, sok parafa darab kárba megy, mert odaér a csiszoló koronghoz és elcsiszolódik. Meg aztán sok minta is elpusztul így. Azt is elcsiszolja a gép.

— Tudom, — mondta Lázár.

— Te, mit gondolsz, ha kireszelelnék egy vasmintát, akkor az nehezebben csiszolódna el, meg nem engedné, hogy a parafa széle is tönkremenjen.

Lázár gondolkodott.

— Te — mondta kis idő múlva — nem lesz ez így jó.

Hegedús meglepetten nézett rá.

— Nehéz azt egész nap tartani, meg tönkre megy vele a csiszolókorong, ha hozzáér. Márpedig az hozzá érne!

Hegedúst ez lesujtotta. Fáradtan simított végig a haján.

— Pedig tegnap délelőtt bent voltam és ezen spekuláltam. Ugy láttam jó lesz.

— Dolgozz csak tovább ezen — tette kezét a művezető vállára Lázár elvtárs — meglátod eredményt fogsz elérni. Csak dolgozzál, mi nem félünk a nehézségektől.

Hegedús ismét legyintett.

— Fáradt vagyok!... — Valamit még mondani akartam, de csak sóhajtott.

Ahogy ment fel a szobájába, átment a csomagolón. Egy fiatal lány nagy csomó cipődobozt vitta karján. Hegedús lába elé nézve ment, a lány karjában tornyosodtak a dobozok. Összeütöttek s a dobozhegy ledőlt.

— Ejnye... ejnye. Miért nem vigyáz jobban egy kicsit Hegedús elvtárs?

— Én? — kezdte mérgesen Hegedús. — Mindenre én vigyázok, meg mindenem én törjem a fejem?... Mindig én, más senki? — s dühösen becsapta az ajtót. A lányok csodálkozva néztek utána.

A gyár megfeszítve dolgozott. Másnap végrehajtották a gépek átszervezését, de csak azokat a gépeket helyezték át, amelyek átszereléséhez nem kellett anyagi befektetés, mert Imre bácsi hajlíthatatlan maradt a takarékosággal. Szorgalmasan szaladtak le s föl a tűzőgépek tői, a szabók gyorsabban szabták a felsőrészekét, a stancolók naponta jóval több talpbőrt vágtak ki mint eddig, de a termelés növekedését jelző grafikon nehezen csúszott feljebb.

A gépteremben is így dolgoztak.

— Furcsa ember ez a Mihály — szólt át Rozsnyai a mellette dolgozó Kapás Janinak, de Jani nem válaszolt erre semmit.

Rozsnyai hangosabban folytatta.

— Ugy viselkedik már, mint egy vezérigazgató... Nem csak nálam van a hiba!

— De így több lesz, ha nem figyelsz oda!... Sok lesz a selejt!

— Jól van no... jó van!

Sokan nem hallották ezt a párbeszédet, mert mereven nézték a munkát, mindig oldafigyelve.

— Inkább dolgozz, ne beszélj! — kiáltott át valaki — így nem lesz nyersbőrünk, meg oda a hároméves terv!

Aztán dolgoztak, odaadóan és óvatosan.

Hegedús Mihály egy kissé unottan járt az üzemben. Mintha nem figyelne mindenre úgy, mint eddig. Többen észrevették ezt, de nem tette szavá senki. A művezető morgott és kedvetlen volt.

Munka után az udvaron ment át, előtte akkor fordult ki az öltözőből Kapás Jani az egyik szaktársával. Mihály csak elmosódott hangokat hallott.

— Rozsnyai... Hegedús, mint egy vezérigazgató... van veled!

Aztán a másik hang.

— ...nem szabad megsértődni... dolgozni kell!

Mihályt ez megütötte. Mellbevágta erősen, a mondatok leszívdóttak az ereibe. Összeszedte magát s így fejből nem ment ki többé a parafa-köztalp csiszoló gép problémája. Hazafelé menet, a már rügyező fák alatt az egyenes utcán, ahol csörgött a villamos, este otthon, ágyában és hajnalban, amint a készülő híd mellett jött át a Tiszán, még a rozoga kis fahídon, folyton észébe járt. Hordoқта magában a tervet, amely csak lassan vált tisztává még benne is. De dolgozgatott rajta, néha ceruzát kerített meg papírt, s amint lett egy szabad ötperce, rajzolni kezdte azt, ami már agyában megvolt. Dolgozott, tökéletesítette magában, hiszen nem akart megegyeszer úgy járni, mint első, elhamarkodott elképzelésével.

Beállított végre egy nap Varga Imre vállaltvezetőhöz.

— Imre bácsi idefigyelj!... A parafa köztalpat nem jól csiszolják.

— Hát már mért nem?!

— Sok elcsiszolódik így, meg egy csomó minta is kárbavész.

— Tán találtál jobb módszert?

— Találtam, — válaszolta Hegedús, aztán lázasan magyarázni kezdett. — Egy veztőt kellene a csiszolókorong elé tenni, így megakadályoznánk, hogy a parafa odaérjen a csiszolóhoz. Lenne egy állandó minta, amit odaillesztenénk a parafa alá s ezt vezetnénk a vezető mellett, így csak annyi ér a csiszolókoronghoz, amennyit le kell hogy csiszoljon... De ehhez kellene egy új gép.

— Kiadással járna ez... Takarékoskodni kell Mihály.

— Takarékoskodni... takarékoskodni. Persze hogy kell. De így is takarékoskodunk. Gyorsabban gyártunk, meg jobban, nem megy annyi kárba. Mennyi időt spórolunk meg ezzel, számítsd ki Imre bácsi!

De az öreg egyre csak vonogatta a vállát. Hegedús nem bírta, s becsapva az ajtót elrohant Lázárhoz.

— Te, idefigyelj, meg van az új tervem!... Csak gép kellene hozzá! — s elmagyarázta a tervét.

Lázár sokáig gondolkodott, lerajzoltatta magának az egész új gépet.

— Hát Hegedús elvtárs ez egészen jó lehet.

— Csakhogy nem lehet megcsinálni... Imre bácsi nem ad hozzá pénzt. Látnod, hogy kell egy géprész az alapnak, meg egy acéllap, amire a vezetőt forrasztjuk. Hát honnan kerítsük ezt elő?

— Szét kéne nézni az üzemben. Hátha akadna valami.

— Te tudsz ilyet?

— Még most nem, de hátha akad valami? Majd utána nézek... De hogyan tudtad ezt a gépet ilyen jól megszerkeszteni?

— Az eredeti szakmám nem ez, Vasas voltam.

— Hát akkor miért dolgozol cipőgyárban?

— Mert annak idején, mikor kitanultam, nem vettek fel sehova, elmentem csizmadia inasnak.

— Ahá!

— Ezért egy cipőgyárba mentem — lendült most már bele Hegedús az elbeszélésbe — onnan egy sztrájk miatt kiraktak. Akkor kerültem az Első Szegedibe. Egyszer véletlenül lekerültem az alya előkészítőbe... Hát ezért foglalkoztam ennyit ezzel a parafával.

Hegedús Mihály fehérköpenyes alakja egyre sűrűbben tűnt fel itt is, ott is. Combja felsőrészénél, ahol az asztalok hozzáérttek tééhez, már egészen barna volt ez a fehér köpeny. Derékfájása, melyet a felszabadulás előtti idők emberfeletti kínjai okoztak néha meghajlította magas alakját, de azért mindig egyenesen járt. Beletemetkezett a munkába, látta a gépek fölött megfeszülő arcokat, ez erőt adott neki, ő is segített mindenütt és mindenkor. De a piszkosfehér köpeny fölött kibúvó arcon is látták a szaktársak a megfeszített munka jelét, a rendíthetetlen elszántságot és ők is erőt kaptak ettől.

Harmadnap örömmel újságolta Lázár Hegedúsnek.

— Mihály, van már minden, csak acéllap kell. Találtam egy régi rossz tűzőgépet, azt már nem használjuk semminek. Az jó lesz alapnak.

— Acéllapot veszek én az ócskásnál.

Ebédszünetben, meg munka után dolgoztak a gép föllállításán és beszerelésén. A szaktársak kíváncsian állották körül a szorgoskodó két embert, Hegedúst, meg Lázár Jancsit. Az előirányzott cipőmennyiség nehezen született meg, mindig voltak még hibák és így elmaradtak.

— Gyerünk Mihály — biztatták, — mert nem kapunk ezektől a nyavalyásoktól annyi nyersbőrt, amennyi kell!

— Hát csináljuk, de ez még nem minden.

A szerény Hegedúsnek nem igen tetszett, hogy ennyien nézik. De a szaktársakat nem lehetett elkergetni, így mindenki megismerte Hegedús Mihály új gépet. Az üzembrészekben tárgyalták Hegedús újítását. Hallottak már most megindult újítómozgalomról, de itt a gyárban ez volt az első újítás. A beszélgetés közben néha megakadt a munka, de csak addig szünetelt, amíg valaki rájuk mordult.

— Dolgozzunk mán hé!

Az általános várakozás akkor csúcsozott ki, amikor meghal-

lották, hogy munka után gyűlés lesz. Munkaidő után hamar összegyűltek a nagyterembe, mindenki kíváncsi volt, sietett, csak egy két nagyszájú asszony duzzogott.

— Mán minden kis vačakért itt maradunk?!

Egy két helyen hullott csak „jótalajra“ ez a mag, legtöbben eleresztették fülük mellett a mondatot.

Székek, vagy padok csak elvétve akadtak a teremben, inkább ácsorogtak a falak mellett. Külön csoportokban verődtek, a türelmetlenebbek az ajtó mellett, mások beljebb az ablakoknál. Jó kis idő eltelt míg Varga Imre bácsi elfogódottan bejött s megállt szemben a szaktársakkal.

Ismertették Hegedűs Mihály újítását, amit nagyjából ismert már mindenki. Azután Farkas párttitkár lépett Varga bácsi helyére.

— Elvtársak! Hegedűs elvtárs újítását természetesen átadjuk a többi cipőgyárnak is. Ez most már lényeges dolog, mert most nem egyes tőkések versenyeznek itt és így féltve őrzik titkaikat, hanem az egész dolgozó népért, életének megjavításán dolgozunk. Ennek kapcsán itt az üzemben is meg kell teremteni a munkamódszer átadást. Az évek során megszerzett tapasztalatokat és fogásokat át kell adnunk egymásnak, így többet tudunk termelni. De ez most nem annyira lényeges. Legalábbis még most nem, most arról kell beszélni, hogy Hegedűs elvtárs milyen jó munkás, hogy mindnyájunknak úgy kell dolgozni, mint neki. Látjuk, hogy az újítások és az üzembrészek átszervezése, racionalizálása, mennyire fontos dolog. Tudjátok, hogy végrehajtottuk az átszervezést, de nem teljesen. Ez azért nem volt eddig teljes, mert Varga Imre bácsi tévedett. Azí mondta, hogy takarékoskodni kell, ebben igaza is van. De ő rosszul értette a takarékoskosságot. Látjuk Hegedűs elvtárs újításán, hogy kisebb anyagi áldozatoktól nem szabad visszariadnunk, ha azok a gyorsabb és a jobb termelést segítik elő. Holnaptól kezdve végrehajtsuk a további átszereléseket... Ha van valakinek valami hozzászólása, tegye meg.

Elsőnek Varga Imre bácsi jelentkezett.

— Ezt a gyűlést azért hívtuk össze, hogy... — de hátul mozgolódás támadt, egy-két arc mosolyra húzódott. Sipos Jancsi, az egyik fiatal kifutó kottyantotta el magát eképpen: „Hogy ne legyünk széjjel!“ Valamelyik társától hallotta tegnap az iskolában s most kipróbálta ő is. De egy öreg basszus odadörgött: „Csönd“ Varga bácsi folytatta.

— ... hogy Hegedűs elvtárs újítását megbeszéljük. De itt most okvetlenül meg kell mondanom valamit. Valóban tévedtem elvtársaim. Rosszul értettem a takarékoskosságot... Hibáztam... Természetesen holnaptól kezdve végrehajtsuk az egész géppark átszervezését.

Azután újra Farkas párttitkár mondotta:

— Mi is hibáztunk, nemcsak Varga bácsi. Mégpedig akkor, amikor belenyugodtunk az ő döntésébe... Nem láttuk, hogy mindenki hibázhat... — Azután mosolyogva hozzátette — még egy vállalatvezető is.

Erre mozgolódás támadt, valami feloldódott az emberekben. Farkas pedig folytatta:

— De be kellett volna látnunk azt is, hogy a Párt segít mindenben bennünket. Nem segítettek mi is a Pártot. És főképp nem kértük a Párt tanácsát. Most is a Párt jött segítségünkre, hogy válósítsuk meg a munkamódszer átadást...

Ismét csend lett, csak itt-ott topogott valaki, egy asszony hangosan az orrát fújta.

— Így van ez elvtársak... No szóljunk hozzá!

Egy kéz lassan a levegőbe emelkedett. Először bizonytalanul, majd hirtelen kirobbanva a menyezet felé. A kéznek ezt a tétova, majd hirtelen kiugrását talán észre sem vették, hiszen mindenki saját gondolatával volt elfoglalva. Így Farkas is csak azt látta, hogy egy kéz a levegőben van.

— Tessék, mondta most az ülésvezető megszokottságával.

Koss János állt fel.

— Elvtársak nekünk dolgozni kell!

Az erősen kirobbanó hangra mindenki odafigyelt.

— Látjuk — folytatta Koss, — hogy milyen nagy segítséget jelent nekünk minden kis munka, minden újítás. Ezzel persze nem akarom Hegedús elvtárs újítását kisebbiteni. S akkor, mikor mi így dolgozunk erőnket megfeszítve, akkor vannak közöttünk olyanok, akiknek fontosabb a multság meg a bor, mint a munka s vannak olyanok, akik viceket csinálnak egy ilyen gyűlésen. Elvtársak, azt kell mondanom ezeknek, hogy dolgozzanak velünk is éppen úgy, mint mi, ha pedig nem, akkor sujtsunk le rájuk és így segítsük mi is pártunkat...

Többen hozzászóltak még, említették Hegedús erőfeszítéseit s megfogadták, hogy úgy fognak dolgozni, mint ahogyan ő dolgozott.

A gyűlés után közrefogták Hegedús Mihályt. Odament hozzá Rozsnyai szaktárs is.

— Ne haragudjál komám, most már értem, miért kérdezted, hogy mennyi a selejt!... Ezután túlteljesítem a normát... meglátod.

Aztán Farkas ezt mondta Hegedúsnek:

Te Mihály, küld be ezt az újítást.

Hegedús először üresen nézett rá.

— Nem küldöm én, — vonta meg a vállát.

— Miért nem?

— Nézd, egyrészt nekem kötelességem az ilyesmi. Köteles vagyok a termelést elősegíteni... Másrészt meg nem szeretem az ilyesmit.

— De csak küld be, — biztatták többen.

— Nekem nem kell, hogy cikkezzenek rólam. Ide gyűn valami ujságíró, mint a multkor és újra elvon egy órát a munkámból... Semmi értelme ennek.

— Ahogy gondold.

— Hegedús megkönnyebbülten lélegzett fel.

Ahogy ment haza, derékfájása újra kínozza. Otthon boldog mosollyal fogadta a felesége.

— Mihály, tudod mivel jött át ma Magyar néni?

— Már megint itt vót?

— Itt hát, hozta az ujságot, amiben benne vagy! Te nem szóltál nekem erről az újításról semmit.

Mihály szótlánul vonogatta a vállát.

— Legalább ezt elmondhattad volna, ha mán mást ugyse mondasz... Ugyan mondd má el, mi az?

Hegedús aztán elmagyarázta.

— Oszt hát azért nem fogtál hozzá a hintaléhoz... Ha én azt tudtam vona.

— Mi lett vónà?

— Hát nem szidlak magamban... De most már megcsinálod?

— Sok a munka... majd veszek az üzletben, jó mán az is. Azt is munkások csinálják a munkásgyerekeknek!

Másnap reggel, ahogy ment Mihály a gyárba, az akkora sokaság számára szűk kis fahíd előtt tolongtak az emberek. Csípős tavaszi reggel volt, az ujszegedi park fáirol csöpögött a víz. Jobbról, nem is messziről kopácsolás hallatszott.

— Gyerünk emberek... Elkésünk, de csak nyugodtan!

Néha-néha meglódult az embertömeg, egymáshoz lökődtek a férfi és női testek. A fiatalabbak rávaszkásan kacagtak. A fahíd egyik felében jöttek, a másikon mentek az emberek.

— Nesze te pálinka helyett! — Egy tenyér puffant a nagykabát hátán s Hegedús Mihály elmosolyodott.

— Elkelné az is, de látom te bevetted a magadét! — kiáltotta libasorban haladók között a mellőlle már elhaladt komája után.

Végre ők is egysorba helyezkedtek, amikor a ködös homályba beleszaladt egy napsugár. A fahíd kopogott és himbálózott. A fiatalabb kendergyári lányok nevetve sikitoztak. Az öregek megértően mosolyogtak ezen, de azért ők is reményteli sóhajtással néztek oda, ahonnan a kopácsolás hallatszott. Ott készült az új híd. A kopácsolás, a fúrógép, meg a daru láncának a hangja eljutott messzire. Szétáradt a tavaszi reggelben. A szegedi parton eloszlottak az átérők.

— Béla... Béla, várjál mán! Szabadság!

— Szervusz Mihály, Szabadság!

Szótlánul tettek egypár lépést, s csak akkor bökte ki Hegedús, amit akart.

— Te Béla, a fafúrót estére átviszem. Nem köll mán!

A gyár előtt ismét sűrűsödtek az emberek. Nem volt egészen hét óra, a kevéssel utánnuk jövők sem késtek még el. A kapu fölött ott volt az alig egy hónapja festett tábla: „Államosított Délmagyarországi Cipőgyár”. A kapuban ott állt az öreg kapus, kezében krétával.

— Most nem fizettek ugyan ötven fillért, de nagyobb a szégyen... Na siessünk mán Szabóné!

Hegedús már felvette a piszkosfehér kabátot s a kapu előtt ment el, amikor csengett a gyári csengő. A kapus ekkor írta fel a táblára nagy betűkkel:

MA NEM KÉSETT EL SENKI!